

УДК 81-13:811

Ланцева Т.В.

Морський коледж Херсонської державної морської академії

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЯК ЗАПОРУКА КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ КУРСАНТІВ

Анотація. У статті розглянуті інтерактивні методи навчання. Наведено приклади застосування інтеракції на заняттях з англійської мови для курсантів морського коледжу. Проаналізовано послідовність організації та проведення інтерактивних методів навчання для досягнення комунікативної компетенції курсантів. Зазначено, що важливо організувати навчання в дружній психологічній атмосфері. Показано, що застосування інтерактивних методів на заняттях англійської мови дозволяє зняти комунікативні бар'єри у спілкуванні. Визначено, що за допомогою інтеракції курсанти морського коледжу проводять науково-дослідницьку роботу та готують презентацію своїх ідей, що є гарною практикою для покращення комунікативної компетенції. Відмічено, що інтерактивні методи навчання вимагають якісної підготовки від викладача англійської мови для успішної організації навчального процесу.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, метод проєктів, рольова гра, дискусія, метод «case study».

Lantseva Tetiana

Maritime College Kherson State Maritime Academy

USING INTERACTIVE TEACHING METHODS IS THE BASIC THING FOR CADETS' COMMUNICATIVE COMPETENCY

Summary. The article describes the interactive teaching methods. Interactive means that cadets work together and have an influence on each other. The role of activity is equal in the process of interaction. Cadets may ask questions or express their ideas with a teacher. It shows the examples of interactive teaching methods (role play, presentation, conversations, method PRES, brainstorming, projects, discussion, mind maps, fishbone, jigsaw, and case study) at the English lessons for the cadets of maritime college. The English language study plays a major role in forming professional qualities. Cadets learn to think critically, solve difficult problems based on analysis of circumstances and relevant information, make thoughtful decisions, participate in discussions, and communicate with other people. The steps of organization and conduction of the interactive teaching methods for achieve cadets' communicative competency are analyzed. It is noted that friendly atmosphere is very important for organizing the educational process. Interactive methods allow teachers to create a classroom atmosphere that helps to encourage cadets to ask questions and seek answers. Not only the cadets' knowledge will improve, but their interest, strength, team spirit and freedom of expression will increase as well. It is shown that using the interactive methods at the English lessons allow us to remove barriers in our communications. It is defined that cadets of maritime college carry out research work and prepare the presentation of their ideas by means of interaction. It is good practice for improvement of communicative competency. The interactive methods aim is to evaluate the activities of a teacher and cadets. It is noted that interactive teaching methods demand the high-quality preparation of English teacher for the successful organization of educational process.

Keywords: interactive teaching methods, project methods, role play, discussion, case study methods.

Постановка проблеми. Основною метою навчання англійської мови є формування у курсантів комунікативної компетенції. Технології викладання англійської мови постійно розвиваються. Інформаційна цивілізація вимагає високого рівня іноземної мовленнєвої компетенції, що особливо необхідно для реалізації професійної діяльності майбутнього фахівця. Сьогодні спонукає викладачів вивчати і впроваджувати в навчальний процес найбільш ефективні методики і технології, а також творчо розвивати набутий практичний і теоретичний досвід викладання дисциплін. Таким чином можна зробити висновок, що методика викладання англійської мови потребує урізноманітнення та оновлення, а саме: залучення технологій та різних методів з метою розвитку мовленнєвих і комунікативних навичок курсантів.

Під мовленнєвою компетенцією розуміють вміння адекватно й доречно, практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях, використовувати для цього як мовні, так і позамовні засоби та інтонаційні засоби виразності мовлення [1, с. 19].

Одним із головних критеріїв комунікативного підходу у навчанні є створення мовленнєвих ситуацій у процесі навчання, наближених до ре-

ального життя; комунікативний підхід у навчанні забезпечує самостійну та творчу роботу курсантів, використання мови як засобу спілкування для досягнення навчальних цілей [1, с. 19].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми використання інтерактивних методів навчання займалися такі відомі вчені, як Ю.К. Бабанський, К.О. Баханов, М.В. Кларін, Л.В. Пироженко, О.І. Пометун, О.М. Пехота, А.В. Хуторський, К. Фопель.

Проаналізувавши останні дослідження можна зробити висновок, що існують різні класифікації інтерактивних методів навчання. Так, наприклад, Л.В. Пироженко, О.І. Пометун розподіляють їх на чотири групи залежно від мети заняття та форм організації діяльності студентів: інтерактивні технології кооперованого навчання, інтерактивні технології колективно – групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань.

Н.П. Кочубей поділяє інтерактивні методи навчання на ситуативні та неситуативні, враховуючи комунікативний підхід і ситуативність навчальної діяльності як основні критерії формування іншомовної комунікативної компетенції [4, с. 134].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Інтерактивні методи дозволяють використовувати не тільки монологічну систему навчання, а й діалог або полілог, коли курсанти обмінюються думками, інколи, навіть, сперечаючись з викладачем, відстоюючи свою точку зору. Інтеракція передбачає, що викладач не висловлює готові істини, а організовує пошук та обговорення їх курсантами. Цей процес передбачають взаємонавчання курсантів у дружній атмосфері взаємодопомоги та підтримки. На думку британської дослідниці Дж. Льюїс, це дозволяє створити зону психологічного комфорту [5, с. 16]. Саме створення такої атмосфери є основною складовою досягнення мовленнєвої компетенції курсантів.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є розгляд п'яти основних прикладів використання інтерактивних методів навчання англійської мови для досягнення комунікативної компетенції курсантів морського коледжу. Реалізація інтерактивного навчання потребує від викладача створення певних умов, що надають інші можливості для організації навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Інтерактивні завдання спрямовано на використання та варіювання адекватними соціокультурними стратегіями з метою моделювання аутентичної мовної поведінки в ситуаціях міжкультурного спілкування. Завдання даного типу мають вільний характер та сприяють формуванню комунікативної гнучкості мовної поведінки в соціокультурних умовах іншомовного спілкування [3, с. 40].

Використання сучасних інноваційних технологій, зокрема технологій інтерактивного навчання, значною мірою підвищує ефективність навчального процесу, сприяє високому інтелектуальному розвитку курсантів, забезпечує оволодіння навичками саморозвитку особистості, можливістю думати, творити [1, с. 24].

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається тільки шляхом постійної, активної взаємодії усіх курсантів [5, с. 6].

Вибір конкретних методів дослідження диктується характером фактичного матеріалу, умовами і метою конкретного дослідження [8, с. 74]. Викладач має починати з простих інтерактивних технологій як, наприклад, робота в парах та малих групах. Після набутого досвіду, викладач з легкістю зможе організувати цікавий урок, а підготовка не забиратиме багато часу.

Серед інтерактивних методів розвитку навичок говоріння найбільш цікавими для курсантів є: «Мозковий штурм», «Проектна робота», «Метод прес», «Займи позицію», «Рольова гра», «Коло ідей», «Чотири кути», «Case-study», «Mind Maps», «Fishbone», «Jigsaw» та ін. [1, с. 24].

Розглянемо п'ять основних прикладів організації інтерактивних методів навчання англійської мови для досягнення комунікативної компетенції курсантів морського коледжу.

Застосування ігор в освітньому процесі сприяє активізації пізнавального інтересу до матеріалу курсантів та створення психологічної атмосфери в колективі. Гра завжди вимагає прийняття рішень – як правильно зробити, що сказати, як виграти. У грі всі мають рівні права. Почуття рівності, атмосфера зацікавленості, виконан-

ня завдання дають можливість дітям подолати сором'язливість, яка заважає вільно використовувати слова англійської мови [9, с. 4].

Рольова гра – методичний прийом, який відноситься до групи активних способів навчання практичному оволодінню англійської мови. Рольова гра мотивує мовну діяльність, оскільки курсанти виявляються в ситуації, коли актуалізується потреба щось сказати, спитати, з'ясувати, довести, чимось поділитися зі співрозмовником [9, с. 5].

Кожна особа в рольовій грі має чітко знати зміст її ролі та мету. Мета рольової гри – визначити ставлення до конкретної життєвої ситуації, набути досвіду шляхом гри, допомогти навчатися через досвід та почуття. Рольова гра потребує ретельної підготовки [6, с. 47].

Курсантам зазвичай пропонуються ролі в ситуації максимально наближеної до реальної життя. Частіше за все це діалог, покликаний вирішити проблему. Також рольові ігри можуть проводитися в маленьких групах.

Метод «PRES» (Position, Reason, Example, Solution) використовується у випадках, коли виникають суперечливі питання, і вам потрібно зайняти й аргументувати чітко визначену позицію з проблеми, що обговорюється. Метою застосування цього методу є надання курсантам можливості під час уроків навчитися формулювати й висловлювати свою думку з дискусійного питання аргументовано в чіткій та стислій формі [1, с. 25].

Метод «PRES» має наступну структуру та етапи:

- Позиція: I think... (висловіть власну думку).
- Обґрунтування: Because... (наведіть причину появи цієї думки, тобто на чому ґрунтуються докази на підтримку вашої позиції).
- Приклад: For example... (наведіть факти, які демонструють ваші докази; вони підсилять вашу позицію).
- **Висновки:** So, I am sure... (узагальніть свою думку, зробіть висновок про те, що необхідно робити) [1, с. 26].

Курсантам пропонується висловити свою думку стосовно поданого твердження. Дотримуючись плану, усі бажаючі намагаються дати розгорнуту відповідь або запропонувати рішення питання, що потребує аргументації.

Метод «Займи позицію» допоможе під час суперечки чи дискусії, надасть можливість висловитися кожному, продемонструвати різні думки з теми, обґрунтувати свою позицію або навіть перейти на іншу в будь-який час, якщо аргументи протилежної сторони були переконливими. Предметом обговорення мають бути дві протилежні думки, які не мають однозначної відповіді [1, с. 26].

Курсанти на свій розсуд обирають позицію та аргументують свій вибір. Після того, як усі висловили свою думку, то дехто може змінити свою позицію через аргументи своїх товаришів стосовно цієї дискусії.

На дошці розміщенні картки з написом Agree Disagree Neutral. Курсанти повинні прочитати твердження та обрати місце біля картки, що характеризує їхнє ставлення до проблеми. Кожен висловлює свою думку та наводить аргументи за або проти. Після виступів усіх курсантів можна змінити свою позицію, дослухавшись певних доказів.

Безпосередня мета методу case-study – спільними зусиллями групи курсантів проаналізува-

ти ситуацію, що виникає при конкретному стані справ, і виробити практичне рішення; закінчення процесу – оцінка запропонованих алгоритмів і вибір найкращого з ним у контексті поставленої проблеми. Особливістю методу case-study є створення проблемної ситуації на основі фактів із реального життя [2, с. 37].

Робота над проблемною ситуацією відбувається в групах курсантів, де вони спочатку аналізують представлений матеріал, потім займаються пошуком додаткової інформації та обговорюють можливі шляхи вирішення проблеми. На основі порівняння всіх запропонованих варіантів, курсанти презентують найкраще рішення проблеми (кейсу).

Організація роботи з ситуацією (кейсом) включає такі етапи:

- 1) ознайомлення;
- 2) аналіз ситуації «мозковий штурм»;
- 3) обговорення та захист запропонованого рішення;
- 4) підведення підсумків;
- 5) вибір найкращого рішення в запропонованій ситуації.

Проект – це вид навчальної діяльності, в якій задіяні досвід, уява, знання та бажання поділитися цим з іншими. У проектній роботі курсанти залучаються в створену викладачем пошукову навчально-пізнавальну діяльність. Використання проектних технологій робить можливим формування та розвиток пошуково-дослідницьких,

комунікативних, технологічних, інформаційних компетенцій, формує креативність, стимулює інтелектуальну активність, розвиває комунікативні вміння, допомагає формувати між предметні зв'язки, вчить використовувати інформаційно-телекомунікаційні технології при вивченні англійської мови, допомагає оволодіти навичками роботи в групі, формує соціальну мобільність [7, с. 5].

Для створення проекту курсантам перш за все необхідно надати разом з завданням чіткі строки виконання та організації представлення проекту. Зазвичай це групова робота, що вимагає дослідження питання з різних сторін. Курсанти можуть представляти результати у формі презентації Power Point або за допомогою постерів, плакатів, брошур.

Висновки і пропозиції. Інтерактивні методи навчання англійської мови є запорукою досягнення комунікативної компетенції курсантів морського коледжу. У невимушеній психологічній атмосфері досягається найкращий результат розвитку навичок говоріння. Інтерактивні методи дозволяють занурити курсантів у різноманітні життєві ситуації та зняти комунікативні бар'єри у спілкуванні. Розглянуті основні приклади використання інтерактивних методів спрямовані на розвиток культури спілкування, оволодіння технологіями творчого саморозвитку, що підвищує професійну підготовку курсантів як майбутніх фахівців.

Список літератури:

1. Гаврілова С.В. Використання інтерактивних технологій для розвитку навичок говоріння. *Англійська мова та література*. 2018. № 19–21. С. 19–29.
2. Гаврілова С.В. Особливості використання кейс-технологій на уроках. *Англійська мова та література*. 2018. № 25–26. С. 37–45.
3. Золотовська О.О. Методика викладання іноземних мов у ВНЗ : навч. посіб. Херсон : Айлант, 2010. 288 с.
4. Кочубей Н. Характеристика інтерактивного навчання англійського діалогічного мовлення молодших школярів. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання* : зб. наук. праць. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2010. Вип. 42. С. 133–139.
5. Пометун О.І. Інтерактивні методики та система навчання. Київ : Шк. Світ, 2007. 112 с.
6. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
7. Свириденко І.М. Інтерактивні технології і методи навчання іноземних мов на немовних факультетах. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/22222/1/Свириденко%20І.М.%20-%20СТАТТЯ.pdf> (дата звернення: 20.05.2019).
8. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. Київ : Знання, 2008. 310 с.
9. Шуляр О.М. Ігри під час навчання. *Англійська мова та література*. 2018. № 13–14. С. 4–7.

References:

1. Gavrilo S.V. (2018). Vykorystannya interaktyvnykh texnologij dlya rozvytku navychok govornnyia [Using interactive technologies for developing communicative skills]. *English language and literature*, no. 19–21, pp. 19–29.
2. Gavrilo S.V. (2018). Osoblyvosti vykorystannya kejs-texnologij na urokax [Peculiarities of using case study at the lesson]. *English language and literature*, no. 25–26, pp. 37–45.
3. Zolotovska O.O. (2010). Metodyka vykladannya inozemnykh mov u VNZ [Methodology of teaching foreign languages at the universities]. Kherson : Ajlant.
4. Kochubej N. (2010). Kharakterystyka interaktyvnogo navchannya anglijskogo dialogichnogo movlennya molodshyx shkolyariv [Characteristics of the interactive teaching English language for primary school]. *Theoretical questions of culture and education*, vol. 42. pp. 133–139.
5. Pometun O.I. (2007). *Interaktyvni metodyky ta systema navchannya* [Interactive methodologies and educational system]. Kyiv : Shk. Svit.
6. Pometun O.I., Pyrozhenko L.V. (2004). *Suchasnyj urok. Interaktyvni texnologiyi navchannya* [Modern lesson. Interactive teaching technologies]. Kyiv : A.S.K.
7. Svyrydenko I.M. Interaktyvni texnologiyi i metody navchannya inozemnykh mov na nemovnykh fakultetah [Interactive technologies and foreign languages teaching methods at non-linguistic faculties]. Available at: <http://eprints.zu.edu.ua/22222/1/Свириденко%20І.М.%20-%20СТАТТЯ.pdf> (Last accessed 20.05.2019).
8. Shejko V.M., Kushnarenko N.M. (2008). *Organizaciya ta metodyka naukovo-doslidnyczkoyi diyalnosti* [Organizing and methodology of the scientific process]. Kyiv : Znannya.
9. Shulyar O.M. (2018). Iгры pid chas navchannya [Games for teaching]. *English language and literature*, no. 13–14, pp. 4–7.